

Predgovor

V pričujoči znanstveni monografiji avtorji s pomočjo sintezno zasnovanih geografskih metodoloških pristopov razgrinjajo široko vsebinsko mavrico okoljskih posledic in učinkov dveh pomembnih, a zelo različnih dejavnosti človeka: prometa in turizma z rekreacijo. Avtorji z največjo raziskovalno pozornostjo večplastno osvetljujejo zlasti razvojne in prostorske poteze obeh dejavnosti, neposredne in posredne okoljske ter prostorske odtise, dojemanje prometnih in turistično-rekreativnih okoljskih pritiskov v različnih slovenskih pokrajinah ter socialnih skupinah. Tako promet kot turizem v Sloveniji in po svetu označuje namreč pospešena rast, povečevanje okoljskih pritiskov in številne okoljsko negativne posledice, ki so iz lokalnih že prešle v regionalne razsežnosti. Ekonomsko pozitivno povečevanje deleža prometa in turizma v domačem družbenem proizvodu Slovenije spremljajo številni negativni okoljski učinki. Obseg in stopnja preoblikovanja geografskega okolja in njegovih sestavin nista odvisna le od prometnih in turističnih pritiskov. V pokrajinsko mozaični Sloveniji je pomembna tudi zelo različna občutljivost slovenskih regij, geografskih območij in naselij. Prepotrebno načrtovanje sonaravnega prometa in sonaravnega turizma z rekreacijo bo lahko uporabilo številne splošne in tudi zelo konkretne okoljsko naravnane predloge, ki jih ponujajo avtorji knjige. Nekateri zelo konkretni in zaskrbljujoči podatki o pogosto prezrtih okoljskih vplivih našega osebnega prevoza in načina preživljanja prostega časa pa odgovornemu bralcu porajajo tudi številna osebna vprašanja.

Avtorji ugotavljajo, da se je po osamosvojitvi vloga prometa zelo povečala. V zelo kratkem obdobju je promet postal okoljsko problematična dejavnost zlasti zaradi zelo povečane stopnje motorizacije in prevlade okoljsko najbolj obremenjujočega cestnega prometa. Prometno obremenjevanje okolja je v posameznih geografskih območjih tako izrazito, da je bila izvedena tudi prometno zasnovana tipizacija prostora. Tudi prizadeti prebivalci zaznavajo promet kot ključni vir okoljskih pritiskov. Ocene zunanjih stroškov prometa v Sloveniji pa kažejo, da je tudi z ekonomskega vidika nujna državna in občinska podpora sonaravnim oblikam prometa, zlasti modernizaciji železniškega prometa, javnemu prometu in kolesarjenju.

Turizem je v veliki meri eksistenčno odvisen od kakovostnega okolja in narave, vendar je hkrati upoštevanja vreden vir okoljskih pritiskov v turistično-rekreativno atraktivnih in hkrati okoljsko bolj občutljivih slovenskih pokrajinah. Večjo pozornost so avtorji upravičeno namenili okoljskemu vplivu nastavitvenih objektov, alpskemu smučanju v prihajajočem obdobju podnebnih sprememb, pogosto prezrtim in podcenjenim okoljskim vplivom gorništvu, različni naravni ogroženosti Slovenije z vidika erozije pohodniških poti ter različnemu zaznavanju prebivalcev glede okoljskih pritiskov turizma in rekreacije.

dr. Dušan Plut